

Sygnatura akt VI Ka 1040/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **22 grudnia 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Kazimierz Cieślikowski

Sędziowie SSO Arkadiusz Łata (spr.)

SSO Grzegorz Kiepusa

Protokolant Aleksandra Studniarz

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2015 r.

przy udziale Elżbiety Ziębińskiej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

sprawy **skazanego M. Ś. syna G. i A.,**

ur. (...) w Z.,

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 18 września 2015 r. sygnatura akt VII K 1025/14

na mocy art. 437 kpk i art. 438 kpk i art. 440 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania.

VI Ka 1040/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje.

Apelacja prokuratora okazała się skuteczna o tyle, iż w następstwie jej wywiedzenia należało – przy zastosowaniu art. 440 kpk – uchylić zaskarżony wyrok łączny i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zabrze.

Na wstępie jednak określić należało w związku z wejściem w życie z dniem 1 lipca 2015 r. głębokich zmian w ustawodawstwie karnym – jakie przepisy materialne znajdą zastosowanie w badanym przypadku. I tak, stosownie do uregulowania przepisu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z dnia 20 marca 2015 r., poz. 396) przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego (dotyczącego właśnie problematyki zbiegu przestępstw oraz łączenia kar i środków karnych) w brzmieniu nadanym powyższą ustawą, nie

stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia jej w życie, chyba że zachodzi potrzeba wymierzenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia jej w życie.

W rozpatrywanej sprawie wszystkie wyroki „jednostkowe zapadły i uprawomocniły się przed datą 1 lipca 2015 r., a tym samym prawidłowość rozstrzygnięć Sądu I instancji potrzeba było kontrolować na gruncie przepisów obowiązujących przed wspomnianą nowelizacją.

Przechodząc zatem do meritum, Sąd orzekający prawidłowo ustalił, iż w zbiegu pozostawały przestępstwa, których dotyczyły prawomocne wyroki Sądu Rejonowego w Zabrze wymienione w punktach: I, II, III i VI części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego i tak odpowiednio:

- z dnia 26 kwietnia 2011 r. – sygn. akt VII K 2235/10;
- z dnia 22 czerwca 2011 r. – sygn. akt VII K 354/11;
- z dnia 25 października 2011 r. – sygn. akt VII K 556/11;
- z dnia 18 lipca 2012 r. – sygn. akt VII K 325/12 (nie 352/12 – jak w wyroku łącznym i jego uzasadnieniu błędnie podawał Sąd jurysdykcyjny, vide: k-48).

Wszystkie zbiegające się występki popełnione bowiem zostały przed dniem 26 kwietnia 2011 r., kiedy to wydany został wyrok w sprawie o sygn. akt VII K 2235/10 będący chronologicznie pierwszym zapadłym w przedmiotowej sprawie orzeczeniem wyznaczającym granice czasowe zbiegu realnego.

Zaskarżonym wyrokiem łącznym Sąd I instancji dokonał połączenia kar pozbawienia wolności o charakterze bezwzględnym (wymierzonych wyrokami z punktów: I, II i III części wstępnej) oraz kary pozbawienia wolności orzeczonej z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia jej wykonania (wyrok z pkt. VI części wstępnej) i ukształtował karę łączną jak karę również typu bezwzględnego.

W zakresie określenia zbiegu przestępstw oraz wskazania kar podlegających łączeniu rozstrzygnięcie Sądu merytorycznego nie jest niestety wolne od wątpliwości. Dotyczą one „częstkowego” skazania za popełniony dnia 30 listopada 2009 r. czyn z art. 286 § 3 kk – prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 5 czerwca 2012 r. – sygn. akt XI K 88/12 (pkt. V części wstępnej wyroku łącznego).

Występek ów – jak wspomniano – miał miejsce przed datą 26 kwietnia 2011 r., gdy zapadł pierwszy chronologicznie wyrok określający ramy czasowe zbiegu. Tym samym mieścił się w jego granicach. Na moment wyrokowania w instancji rozpoznawczej ewidentnie nie doszło jeszcze do zatarcia powyższego skazania. Orzeczenie Sądu Rejonowego w Sosnowcu uprawomocniło się z dniem 4 lipca 2012 r. (vide: k-65). Trzyletni okres próby związany z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności upłynął, co prawda 4 lipca 2015 r., lecz koniec dalszych wymaganych przez art. 76 § 1 kk – sześciu miesięcy przypadał dopiero w dacie 4 stycznia 2016 r.

Rozważenie i rozstrzygnięcie, czy kara wymierzona przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu podlegała łączeniu było zatem w pełni aktualne. Sąd I instancji umorzył natomiast – w oparciu o art. 572 kpk – postępowanie o objęcie tejże kary wyrokiem łącznym, lecz w najmniejszym stopniu nie wytłumaczył na piśmie przyczyn i powodów takiego stanowiska.

Powyższa problematyka zachowywała aktualność również w chwili zapadnięcia wyroku Sądu odwoławczego. Należało przeto zwrócić i na nią uwagę. Upływ dalszych sześciu miesięcy od zakończenia okresu próby bez wątpienia nastąpi do czasu ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd I instancji, lecz ocen wymagać będzie zagadnienie zatarcia wspomnianego skazania i w efekcie podlegania łączeniu kary orzeczonej omawianym wyrokiem „częstkowym”.

Sąd orzekający nadto jakby nie dostrzegł zmian ustawodawczych w sferze uregulowań dotyczących kary łącznej i wyroku łącznego, jakie weszły w życie z dniem 8 czerwca 2010 r. (vide: Dz. U. Nr 26, poz. 1589), a to poprzez wprowadzenie art. 89 § 1 a kk oraz odmienne brzmienie art. 89 § 1 kk.

Do tej bowiem daty w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i bez warunkowego jej zawieszenia – orzeczenie kary bezwarunkowego zawieszenia w wyroku łącznym nie było dopuszczalne (vide: np. uchwała SN z dnia 27 marca 2001 r. – I KZP 2/01, OSNKW 2001, Nr 5-6, poz. 41).

Przepis art. 89 § 1 kk przewidywał tym samym i dopuszczał możliwość wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności w oparciu o „jednostkowe” kary pozbawienia wolności ukształtowane jako bezwzględne oraz orzeczone z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia ich wykonania – pod warunkiem spełnienia przesłanek z art. 69 kk. Ten ostatni wymóg wprowadzony został do wspomnianego wyżej artykułu właśnie nowelizacją obowiązującą od dnia 8 czerwca 2010 r.

Z kolei w art. 89 § 1 a kk zawarto możliwość orzekania w wyroku łącznym bezwzględnej kary pozbawienia wolności w przypadku łączenia kar „częstkowych” pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, jak również w następstwie połączenia „jednostkowych” kar bezwzględnych tego rodzaju z karami, których wykonanie zostało warunkowo zawieszony, co jest mniej korzystne dla skazanych aniżeli na gruncie poprzedniego stanu prawnego.

Kara łączna stanowi natomiast instytucję prawa karnego materialnego, toteż w podobnej sytuacji winny mieć zastosowanie reguły intertemporalne określone w art. 4 § 1 kk, a mianowicie iż jeżeli w czasie orzekania obowiązuje inna ustawa niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy zastosować ustawę obowiązującą poprzednio jeżeli jest dla sprawcy względniejsza.

Gdy zatem zachodzi sytuacja łączenia kar wymierzonych za czyny popełnione przed i po omawianej nowelizacji, to właśnie ze względu na materialnoprawny charakter norm z art. 89 § 1 kk i art. 89 § 1 a kk należy mieć na uwadze zasady intertemporalne (vide: np. wyroki SN: z dnia 5 kwietnia 2013 r. – IV KK 401/12, LEX nr 1308161 i z dnia 22 maja 2013 r. – IV KK 138/13, LEX nr 1504810).

W badanym przypadku natomiast cały szereg przestępstw objętych skazaniami „jednostkowymi” popełniony został jeszcze przed datą 8 czerwca 2010 r. (vide: wyroki opisane w punktach: I, II, III części wstępnej wyroku łącznego), zaś Sąd jurysdykcyjny w ogóle zagadnienia intertemporalności nie rozważał i w żaden sposób nie dał im wyrazu w pisemnych motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia. W konsekwencji nie wiadomo, jaką wersję przepisów o karze łącznej zastosował.

Pisemne uzasadnienie wyroku łącznego nie zawiera również jakichkolwiek ustaleń i ocen w zakresie problematyki przesłanek z art. 69 kk oraz możliwości warunkowego zawieszenia wykonania łącznej kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy w przypadku jednego ze skazań „częstkowych” wspomniane dobrodziejstwo ustawowe było zastosowane (vide: pkt VI części wstępnej przedmiotowego wyroku łącznego). W efekcie nie jest jasne, czy tematyka ta znalazła się w polu widzenia Sądu Rejonowego.

Po trzecie wreszcie – na co słusznie zwraca uwagę skarżący – Sąd I instancji zaniechał elementarnej w przypadku wydawania wyroku łącznego czynności, a to w postaci ustalenia i oceny stopnia przedmiotowych oraz podmiotowych związków pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami. Tymczasem wskazane ustalenia oraz oceny w powiązaniu z czynnikami natury prognostycznej stanowią podstawowe (i w praktyce – jedyne) kryterium wedle którego kształtowana jest kara łączna. Wybór metody wymierzenia kary łącznej nie został przeto w żaden sposób umotywowany. Powyższe ustalenia i oceny zastąpione zaś zostały jedynie rozważaniem skutków wymierzenia kary łącznej w określonej wysokości w kontekście okoliczności wykonalności dalszej jeszcze – stosunkowo surowej kary izolacyjnej, która łączeniu nie podlegała.

Podobnego typu dywagacje w oczywisty sposób nie wystarczały.

Wszystko powyższe spowodowało, iż zaskarżony wyrok ostać się nie mógł i uległ uchyleniu według klauzuli z art. 440 kpk.

Dodatkowo jedynie należy zauważyć, że Sąd Rejonowy nie rozstrzygnął wniosku skazanego o doprowadzenie na rozprawę, choć w materii tej winno było zapaść stosowne postanowienie.

Sygnalizowane braki były z kolei takiego rodzaju, iż w praktyce wymagały ponownego przeprowadzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego w całości.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd orzekający winien zatem rozważyć i rozstrzygnąć, czy czyn objęty skazaniem przedstawionym w pkt. V części wstępnej wyroku łącznego będzie wchodzić w skład ustalonego w sprawie zbiegu przestępstw, rozważyć i rozstrzygnąć kwestie intertemporalne, a następnie wybrać adekwatną do okoliczności badanego przypadku metodę orzeczenia kary łącznej bazując na wszechstronnej i szczegółowej analizie stopnia oraz zakresu związków przedmiotowo-podmiotowych pomiędzy zbiegającymi się występками z uwzględnieniem elementów prognostycznych. Swym ustaleniom oraz ocenom dla jednoznacznie i szczegółowo wyraz na piśmie (oczywiście w wypadku konieczności sporządzenia pisemnego uzasadnienia).

Zwróci też uwagę na potrzebę formalnego rozstrzygnięcia wniosku skazanego o doprowadzenie na rozprawę, a nadto powoływania w dyspozycji wyroku właściwych przepisów będących rzeczywistą podstawą prawną rozstrzygnięcia. Uwzględni też wszystkie inne uwagi Sądu Okręgowego.

Nie przesądzając w niczym końcowego orzeczenia zawyroковано jak wyżej.